

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 65/2015-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej advokátkou [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 35 ods. 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 v spojení s čl. 6, čl. 8 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 5 písm. e) a čl. 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie a čl. 2 ods. 2 a čl. 6 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 289/2011 a jeho rozsudkom z 8. novembra 2011, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 13/2012 a jeho uznesením zo 14. novembra 2013, a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] odmieta.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 v spojení s čl. 6, čl. 8 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 5 písm. e) a čl. 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „dohovor o odstránení diskriminácie“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 289/2011 a jeho rozsudkom z 8. novembra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 13/2012 a jeho uznesením zo 14. novembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Právna zástupkyňa sťažovateľky doplnila sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 15. apríla 2014, v ktorom uviedla, že *„postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici a Najvyššieho súdu SR okrem už uvádzaných porušení došlo aj k porušeniu jej základného práva zaručeného Ústavou SR, a to práva na prácu a na slobodnú voľbu povolania podľa článku 35 ods. 3 Ústavy SR... a... práva na prácu, ktoré zahŕňa aj právo zarábať si na živobytie prácou, ktorú si jednotlivec slobodne vyberie alebo prijme a práva na účinnú ochranu a prijatie opatrení zo strany štátu na plnú realizáciu tohto práva vrátane ochrany pred diskrimináciou v súvislosti s jej realizáciou podľa článkov 2 ods. 2 a čl. 6 Medzinárodného paktu...“*.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je príslušníčkou rómskej etnickej skupiny. V roku 2006 ukončila vysokoškolské vzdelanie II. stupňa v študijnom odbore učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii dejepis — pedagogika na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. V minulosti pracovala ako pedagogický asistent tri roky na Základnej škole [REDAKOVANÉ] a jeden rok na Základnej škole

v [REDACTED]. Následne bola na materskej a rodičovskej dovolenke a v súčasnosti pracuje ako pedagogická asistentka.

V úvodnej časti sťažnosti sťažovateľka popisuje skutkový stav, pri ktorom malo dôjsť k porušeniu ňou označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dohovoru o odstránení diskriminácie, z ktorého vyplýva, že „mala vedomosť o voľnom pracovnom mieste u žalovaného - v Špeciálnej základnej škole... v [REDACTED], preto mu dňa 12. 05. 2008 adresovala žiadosť o prijatie do zamestnania s tým, že mala záujem sa u neho zamestnať v pracovnej pozícii ako učiteľka, resp. ako vychovávateľka. Keďže žalovaný na písomnú žiadosť žalobkyne o prijatie do zamestnania nereagoval, žalobkyňa sa bola u žalovaného informovať osobne. Riaditeľka žalovaného sťažovateľke počas osobného pohovoru pracovné miesto prisľúbila, no do pracovného pomeru prijala na miesto vychovávateľky nekvalifikovanú osobu absolventku strednej školy v odbore obchod a podnikanie. Na svoju žiadosť o prijatie do zamestnania nedostala odpoveď.“.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že „mala podozrenie, že konaním žalovaného mohlo ísť o diskriminačný postup v oblasti prístupu k zamestnaniu, a to z dôvodu etnickej príslušnosti sťažovateľky, a preto sa s podnetom obrátila na Slovenské národné stredisko pre ľudské práva..., ktoré vo veci vykonalo nezávislé šetrenie. V rámci neho riaditeľka žalovaného odôvodnila obsadenie miesta nekvalifikovanou pracovníčkou tým, že pracovné miesto vychovávateľa v žiadnom prípade nemôže obsadiť vysokoškolsky vzdelaným pracovníkom, pretože by ho musela zaradiť do 11. platovej triedy a na to v rozpočte školy nemá finančné prostriedky. Z odborného stanoviska Ministerstva školstva SR, vyžiadaného v rámci nezávislého šetrenia, vyplynulo, že pri prijímaní zamestnancov do pracovného pomeru má riaditeľ školy uprednostniť uchádzačov so získaným požadovaným vysokoškolským vzdelaním pred uchádzačmi, ktorí získali len úplné stredné vzdelanie a nedostatok finančných prostriedkov by nemal byť dôvodom na uprednostnenie uchádzačky s úplným stredným vzdelaním pri prijatí do pracovného pomeru pred uchádzačom s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa, a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že riaditeľ zodpovedá aj za kvalitu výchovno vzdelávacieho procesu.“.

Keďže sťažovateľka vnímala svoje neprijatie do zamestnania „ako priamu diskrimináciu v prístupe k zamestnaniu z dôvodu rómskej etnickej príslušnosti“, domáhala sa v konaní pred Okresným súdom Revúca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 171/2010 ochrany pred diskrimináciou v pracovnoprávných vzťahoch podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

Podľa názoru sťažovateľky „žalovaný svojím postupom v prípade sťažovateľky porušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ktorú je povinný dodržiavať, keď zaobchádzal so sťažovateľkou menej priaznivo, ako sa zaobchádzalo s inými osobami v porovnateľnej situácii, keď na pracovnú pozíciu vychovávateľky prijal do pracovného pomeru uchádzačku bez pedagogického vzdelania. Sťažovateľka, ktorá pedagogické vzdelanie mala, na rozdiel od osoby prijatej na pracovnú pozíciu vychovávateľky bola rómskej etnickej príslušnosti a mala zato, že jej etnický pôvod zohral rolu pri jej odmietnutí zo strany žalovaného.“.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C 171/2010 z 8. augusta 2011 žalobu sťažovateľky proti Základnej škole [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) zamietol. Podľa sťažovateľky okresný súd dospel k záveru, že „žalobkyňa v konaní svoju časť dôkazného bremena uniesla, t. j. svojim tvrdením, že napriek vyššej kvalifikácii ako mala žalovaným prijatá uchádzačka o zamestnanie, jej žiadosti vyhovené nebolo, čím došlo k presunu dôkazného bremena na žalovaného. Súd zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že podľa jeho názoru, žalovaný v konaní preukázal, že zásadu rovnakého zaobchádzania neporušil. K uvedenému právnenému záveru dospel na základe troch základných argumentov: prvým bol záver súdu, že žalovaný o prijatí úspešnej uchádzačky rozhodol ešte pred doručením žiadosti o zamestnanie zo strany žalobkyne, druhým argumentom súdu bolo, že dôvodom neprijatia žalobkyne bol nedostatok finančných prostriedkov na mzdy pre uchádzača s vysokoškolským vzdelaním, a tretím bola skutočnosť, že žalovaný rovnako neprijal aj ďalších troch uchádzačov o zamestnanie.“.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 13 Co 289/2011 z 8. novembra 2011 na základe odvolania sťažovateľky potvrdil rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej žalobu zamietol. V časti, v ktorej súd prvého stupňa rozhodol o náhrade trov konania, zmenil rozsudok tak, že náhradu trov prvostupňového konania žalovanej nepriznal. Žalovanej nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania. Podľa odvolacieho súdu *«v súdnej veci diskriminácia pri „prístupe k zamestnaniu“ (§ 6 ods. 2 písm. a/ ADZ) pre „príslušnosť k národnostnej alebo etnickej skupine“ (§ 2 ods. 1 ADZ) nebola preukázaná tak ako to v podrobnostiach vysvetľuje okresný súd. Rozhodnutie o náhrade trov konania, ale odvolací súd nepovažoval za správne, pričom konštatoval, že podľa názoru odvolacieho súdu sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa a preto výnimočne súd nemal priznať žalovanej náhradu trov konania.»*.

Proti označenému rozsudku krajského súdu vo výroku, ktorým súd rozsudok okresného súdu potvrdil, podala sťažovateľka dovolanie z dôvodov podľa § 237 písm. f) a § 241 ods. 2 písm. a), b) a c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Najvyšší súd ako dovolací súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 13/2012 zo 14. novembra 2013 dovolanie sťažovateľky ako neprípustné odmietol.

Sťažovateľka namieta, že *„postupom a rozhodnutím dovolacieho súdu ako aj odvolacieho súdu došlo k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie... Odvolací súd sa vôbec nevenoval námietkam a argumentácii, ktoré v rámci konania predniesla a ktoré mali pre vec podstatný význam a dovolací súd sa im nevenoval dostatočne... Rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie dovolacieho súdu nie sú z hľadiska preskúmateľnosti presvedčivé a obe rozhodnutia sú ústavne nekonformné. Všeobecné súdy sa v odôvodnení rozhodnutí nedostatočným spôsobom vysporiadali so skutočnosťami, ktoré vyplynuli z dokazovania a ktoré mali vplyv na rozhodnutie vo veci, pričom nesprávne - ústavným nekonformným spôsobom interpretovali vnútroštátne normy, najmä v súvislosti s výkladom právnych noriem vo vzťahu k právu na prístup k práci... Na základe uvedeného má sťažovateľka za to, že v konaní pre všeobecnými súdmi došlo k porušeniu tzv. princípu rovnosti zbraní...“*.

Sťažovateľka sa nestotožňuje s reštriktívnym výkladom dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných vzťahoch odvolacím súdom a dovolacím súdom a tvrdí, že „právo na prácu je zakotvené v čl. 35 Ústavy a povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti prístupu k zamestnaniu stanovujú aj iné právne predpisy okrem iného aj zák. č. 5/2004 Z. z. a Zákonník práce. Uvedený reštriktívny výklad súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd, by znamenal, že osoby, ktoré sú často znevýhodňované v prístupe k zamestnaniu, by nepožívali ochranu podľa antidiskriminačného zákona a súvisiacich predpisov, ktoré obsahujú zákaz diskriminácie a povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania, čo by bolo v rozpore nielen s antidiskriminačným zákonom, ale najmä v rozpore s právom EÚ, konkrétne Smernicou Rady 200/43/ES, ktorá ustanovuje zásadu rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod.“.

Na podporu svojich tvrdení sťažovateľka poukazuje na viacero rozhodnutí Súdneho dvora Európskych spoločenstiev [ďalej len „Súdny dvor“ („rozhodnutia Súdneho dvora ES, prípad *Firma Feryn NV - C 54/07* zo dňa 10. 07. 2008, prípad *Dekker - C 177/88* zo dňa 8. 11. 1990 a prípad *Colson C 14/83* zo dňa 10. 4. 1984“)].

Za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie sťažovateľka považuje tiež skutočnosť, že „sa odvolací súd vôbec nevysporiadal s jej návrhom na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 OSP a požiadanie Súdneho dvora Európskej únie o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ (pôvodný článok 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva) a ani neodôvodnil, prečo tak neurobil...“.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie aj vo vzťahu k rozhodnutiu o náhrade trov dovolacieho konania a vytýka dovolaciemu súdu „nedostatočné skutkové a právne posúdenie veci - má za to, že v jej prípade boli aj v dovolacom konaní splnené predpoklady na rozhodnutie podľa § 150 ods. 1 OSP, čomu odvolací súd nevenoval dostatočnú pozornosť. Dovolací súd podmienky na výnimočné nepriznanie náhrady trov protistrane vôbec neskúmal, a to aj napriek tomu, že v rámci

spisového materiálu mal možnosť oboznámiť sa s osobnými, majetkovými a sociálnymi pomermi sťažovateľky, ktoré táto popisovala v samotnom dovolaní zo dňa 21. 12. 2011, ako aj s uznesením Okresného súdu Revúca zo dňa 02. 01. 2012, ktorým bolo sťažovateľke priznané oslobodenie od platenia súdneho poplatku za dovolanie...“.

Napokon sťažovateľka tvrdí, že:

„- došlo k porušeniu jej práva na účinný prostriedok nápravy tak, ako je to stanovené v čl. 13 Dohovoru... tým, že štát nezabezpečil efektívne zjednanie nápravy v občiansko-právnom konaní, ktoré sťažovateľka za tým účelom iniciovala...

- ... diskriminačným konaním, ktorému bola vystavená, došlo k zásahu do práva na súkromný život podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy a článku 8 Európskeho dohovoru...

- ... v konaní došlo i k porušeniu jej práv zakotvených v článku 12 ods. 2 Ústavy SR, článku 14 v spojitosti s čl. 6, 8 a 13 Európskeho dohovoru a článku 5 písm. e) a čl. 6 Dohovoru o rasovej diskriminácii... že práve jej rómska etnická príslušnosť zohrala pri výbere osoby na toto pracovné miesto veľkú úlohu, súd však na uvedené pri rozhodovaní neprihliadol.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné ľudské práva a slobody sťažovateľky podľa čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 46 ods. 1, čl. 35 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a ľudských práv a základných slobôd podľa článku 6 ods. 1, článku 8, článku 13 a článku 14 v spojitosti s čl. 6, 8 a 13 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a článku 5 písm. e) a článku 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie a článkom 2 ods. 2 a článkom 6 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 289/2011 a postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 13/2012 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 11. 2013, sp. zn. 1 Cdo 13/2012 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 08. 11. 2011, sp. zn.

13 Co 289/2011-200 sa zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Banskej Bystrici sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľke finančné zadostučinenie vo výške 5000 Eur... v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a nahradiť jej a jej právnej zástupkyňi trovy konania a trovy právneho zastúpenia na Ústavnom súde SR v lehote do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľka tiež navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania, ktorým ju dovolací súd zaviazal zaplatiť žalovanej trovy dovolacieho konania v sume 118,70 €, do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane poukazuje na to, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je určená princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade,

ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve.

Vo vzťahu k základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právu na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre uvádza, že jeho súčasťou je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. pozri napr. III. ÚS 209/04).

Požiadavky ústavného súdu na odôvodnenie súdneho rozhodnutia korešpondujú judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý v nej zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 289/2011 a jeho rozsudkom z 8. novembra 2011

Podstatou sťažostnej argumentácie sťažovateľky je jej tvrdenie, že krajský súd potvrdením prvostupňového rozsudku z 8. augusta 2011 v časti o zamietnutí jej návrhu vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa § 9 a nasl. antidiskriminačného zákona z dôvodu diskriminácie porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa sťažovateľky, ktorá svoje neprijatie do pracovného pomeru žalovanou vníma ako priamu diskrimináciu v prístupe k zamestnaniu z dôvodu rómskej etnickej príslušnosti, k zamietnutiu jej nárokov súvisiacich s jej diskrimináciou malo podľa nej dôjsť nesprávnou interpretáciou pojmu diskriminácia a dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti prístupu k zamestnaniu, ktorá je podľa jej názoru v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Na základe tvrdenia, že napadnutý rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný, sťažovateľka zastáva názor, že pre nedostatok jeho odôvodnenia jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Napadnutý rozsudok krajského súdu sťažovateľka považuje nielen za nedostatočne odôvodnený, ale aj zmätočný. Podľa sťažovateľky sa odvolací súd vôbec nezaoberal jej odvolacími námietkami a v odôvodnení rozsudku úplne opomenul na nich reagovať. Sťažovateľka ďalej namieta, že tak najvyšší súd, ako ani krajský súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadali s jej návrhom na predloženie predbežnej otázky Súdnemu dvoru a ani neodôvodnili, prečo tak neurobili. V konaní bol podľa sťažovateľky ďalej porušený princíp rovnosti zbraní, pretože v rámci dokazovania odvolací súd neprihliadol na skutočnosti a dôkazy, ktoré predložila v rámci konania a ktoré mali mať význam pre rozhodnutie vo veci. Napadnutý rozsudok krajského súdu sťažovateľka považuje za arbitrárny, pričom jeho arbitrárnosť má spočívať predovšetkým v jeho nedostatočnom odôvodnení v merite veci.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd pripomína špecifický charakter sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý vzhľadom na dikciu označeného ustanovenia ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že ju možno podať len subsidiárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“). Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým úlohou všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu vo výroku, ktorým odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil, podala sťažovateľka dovolanie. Sťažovateľka argumentuje tým, že jej krajský súd odňal možnosť konať pred súdom z dôvodu nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu pre nedostatok jeho odôvodnenia.

Nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd posudzuje ako inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP], ktorá ale nezakladá prípustnosť dovolania [porovnaj napr. rozsudok sp. zn. 2 Cdo 5/1997 z 28. augusta 1997 (R 111/1998), uznesenia vo veciach sp. zn. 2 Cdo 83/2010, sp. zn. 7 Cdo 52/2011, sp. zn. 7 Cdo 109/2011, sp. zn. 3 Cdo 79/2012, sp. zn. 3 Cdo 135/2012, sp. zn. 3 Cdo 143/2012 a sp. zn. 3 Cdo 363/2012]. Pri takomto právnom posúdení najvyšší súd vecne nepreskúmava námietku o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, ak dovolanie inak nie je prípustné. Na druhej strane existujú rozhodnutia, v ktorých najvyšší súd uviedol, že nedostatok odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia považuje za vadu, ktorá vedie k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP] a zakladá prípustnosť dovolania (napr. sp. 4 Cdo 171/2005, sp. zn. 1 Obdo V 91/2007, sp. zn. 2 Cdo 80/2012, sp. zn. 4 Cdo 165/2012, sp. zn. 4 Cdo 424/2012, sp. zn. 6 Cdo 259/2012, sp. zn. 5 Cdo 107/2013 a sp. zn. 5 Cdo 369/2013). Pri uvedenej právnej kvalifikácii najvyšší súd v zásade vždy

vecne preskúma námietku nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu pre nedostatok dôvodov (m. m. IV. ÚS 52/2014).

V preskúvanom prípade najvyšší súd, vychádzajúc z právneho názoru, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu môže zakladať vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, preskúmal odôvodnenie namietaného rozsudku krajského súdu v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu. Vzhľadom na to, že sťažovateľka v sťažnosti namieta, že krajský súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu, keďže ho z uvedených hľadísk mohol preskúmať a aj preskúmal najvyšší súd na základe dovolania sťažovateľky, a to bez ohľadu na to, že napadnuté uznesenie, ktorým najvyšší súd dovolanie odmietol, má z formálneho hľadiska procesný charakter.

V súvislosti s namietaným porušením označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru je preto z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce, či sa najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkami sťažovateľky, ktoré následne uplatnila v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, smerujúcimi proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 13/2012 zo 14. novembra 2013 (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, IV. ÚS 52/2014).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 13/2012 a jeho uznesením zo 14. novembra 2013 v časti týkajúcej sa výroku o odmietnutí dovolania

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za ústavne udržateľné a akceptovateľné z hľadiska námietok, ktoré sťažovateľka proti nemu uplatnila.

Zo sťažnosti vyplýva, že tvrdenie sťažovateľky o porušení jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu je založené na sťažnostnej argumentácii, podľa ktorej jej bola odopretá súdna ochrana tým, že dovolací súd vecne jej dovolanie neprerokoval napriek tomu, že „*námietky uvedené v dovolaní zakladali dostačujúce dôvody na prípustnosť ňou podaného dovolania*“.

Ústavný súd vo vzťahu k argumentácii uplatnenej sťažovateľkou v sťažnosti považuje za potrebné poznamenať, že táto je porovnateľná s argumentáciou uvedenou v jej dovolaní. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľky zaoberal v dovolacom konaní, pričom v napadnutom uznesení formuloval záver, podľa ktorého dovolanie sťažovateľky smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný, a preto ho odmietol.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00) všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších právnych predpisov.

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú § 236 a nasl. OSP. Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v § 238 OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti

dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu sa v § 237 OSP výslovne uvádza, že dovolanie je prípustné len z dôvodov uvedených v § 237 písm. a) až písm. g) OSP. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 239 ods. 1 a 2 OSP.

Vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označeným základným právam sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Na základe uvedených právnych názorov ústavný súd preskúmal postup najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 13/2012 a jeho uznesenie zo 14. novembra 2013, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia najprv sumarizoval podstatnú časť konania pred súdmi prvého a druhého stupňa, ako aj obsah sťažovateľkou podaného dovolania, ktoré odôvodnila najmä tým, že *«postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Vadu tejto povahy videla predovšetkým v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. V tejto spojitosti namietala, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal jej námietkami v merite veci, ktoré uviedla vo svojom odvolaní, na základe čoho považovala jeho rozsudok za arbitrárny. Ďalej poukazovala na to, že odvolací súd sa síce v celom*

rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku vo veci samej, zároveň však dodal, že v súdnej veci diskriminácia pri „prístupe k zamestnaniu“ pre „príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine“ nebola preukázaná tak, ako to v podrobnostiach vysvetlil súd prvého stupňa. Podľa názoru žalobkyne uvedené tvrdenie odvolacieho súdu spôsobilo zmätočnosť rozhodnutia vo veci samej, keďže súd prvého stupňa jednoznačne konštatoval, že žalobkyňa svoje dôkazné bremeno v spore uniesla a došlo tak k presunu dôkazného bremena na žalovaného. Taktiež vytykala odvolaciemu súdu, že úplne opomenul jej návrh podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. na prerušenie konania a požiadanie Súdneho dvora Európskej únie o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ, keď o ňom nielenže nerozhodol, ale ani sa k nemu v odôvodnení vôbec nevyjadril. Žalobkyňa namietala aj nesprávne právne posúdenie veci nižšími súdmi (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), tvrdiac, že v zmysle § 6 ods. 2 antidiskriminačného zákona viaceré zákony ustanovujú povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti prístupu k zamestnaniu, kým obidva súdy (podľa jej názoru) dospeli k záveru, že osobitné zákony takéto právo nezakotvujú, a teda ak aj v prípade žalobkyne došlo k odlišnému zaobchádzaniu v rámci pracovnoprávných vzťahov, nie je možné ho definovať ako diskriminačné a protiprávne. Napokon mala za to, že tak súd prvého stupňa ako aj odvolací súd nesprávne vyhodnotili dokazovanie, keď dospeli k záveru, že k diskriminácii zo strany žalovanej nedošlo a svoj nárok uplatnený žalobou považovala za daný.».

Vychádzajúc z obsahu dovolania, najvyšší súd formuloval na základe skutkového stavu prerokovanej veci svoje právne závery, pričom uviedol najmä toto:

„Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že

je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.).

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom vo svojom výroku prípustnosť dovolania nevyslovil), a nejde o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p., a v tejto veci nebolo dovolacím súdom vydané predchádzajúce rozhodnutie, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobkyne z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. vyvodiť nemožno.

Podľa ustanovenia § 242 ods. 1 druhej vety O. s. p., ukladajúceho dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal prípustnosť dovolania nielen vo vzťahu k § 238 O. s. p., ale sa komplexne zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p., teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným.“

Ku kľúčovej námietke sťažovateľky, že v prerokúvanej veci jej postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP] nedostatočným, resp. zmätočným odôvodnením napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol:

„... treba zdôrazniť, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. nezakladá samo tvrdenie účastníka o existencii niektorej z uvedených procesných väd, určujúcim je zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalobkyňa vytýkala odvolaciemu súdu nedostatočné, resp. zmätočné odôvodnenie napadnutého rozsudku.

V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd..., každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby všeobecný súd sa stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

Právo na spravodlivý súdny proces neznamena ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... a práva na spravodlivý proces podľa cit. čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecných záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami, a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O. s. p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva... tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESJP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument... Odvolací súd v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvého stupňa sa v princípe môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia podaného súdom prvého stupňa (porovnaj rozsudok Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VIII).“

Vychádzajúc z citovaných všeobecných východísk, najvyšší súd v napadnutom uznesení k namietanému nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu ďalej uviedol:

«Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že dovolací súd postačujúco odôvodnil svoj rozsudok, ktorým nadviazal na rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý ako vecne správny potvrdil. Podľa dovolacieho súdu nižšie súdy dostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia; ich zdôvodnenie ako celok spĺňa parametre zákona na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 O. s. p.), je v ňom vysvetlené, z ktorých dôkazov pri rozhodovaní vychádzali aj ako vec - zistený skutkový stav - právne posúdili.

Štruktúra odôvodnenia súdneho rozhodnutia je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O. s. p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O. s. p.), pričom výraznejšie sa modifikuje ustanovením § 219 ods. 2 O. s. p. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia ani v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument o opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Pri odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok, že spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára /určuje/ ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Túto jednotu napokon zvyrazňuje aj teleologický aspekt úpravy Občianskeho súdneho poriadku (§ 157 ods. 2 v spojení s § 211 ods. 2 a § 219 ods. 2), aby odvolací súd pri potvrdení rozhodnutia sa v odôvodnení zameral, pravdaže, za predpokladu, že to je ešte vôbec potrebné, najmä na argumentačné doplnenie už súdom prvého stupňa podaných dôvodov (nie mechanické opakovanie už raz uvedeného).

Odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia uzavrel, že súd prvého stupňa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci a správne ho právne posúdil; preto v zmysle § 219 ods. 2 O. s. p. sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vo veci samej. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, keďže je založené na rovnakých dôvodoch, aké uviedol vo svojom rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných zákonných ustanovení a nepoprel ich účel a význam, podajúc postačujúcu odpoveď na všetky skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany v tejto právnej veci. Na tomto závere nič nemení to, že žalobkyňa s takouto odpoveďou je nespokojná, snaží sa ju relativizovať a spochybníť. Pokiaľ odvolací súd uviedol, že v súdnej veci diskriminácia pri „prístupe k zamestnaniu“ pre „príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine“ nebola preukázaná tak, ako to v podrobnostiach vysvetlil súd prvého stupňa, uvedený údaj odvolacieho súdu nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia vo veci samej, ktorú namietala dovolateľka. Tento údaj nijako neodporuje zdôvodneniu v rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý podal dostatočné

vysvetlenie, prečo nešlo o diskrimináciu, aby na záver zhrnul, že nárok uplatnený žalobou daný nie je. Odvolací súd sa pritom nijako bližšie nevenoval otázke dôkazného bremena v spore, hoci práve do takéhoto spojenia sa mu citovaný údaj snaží podsunúť dovolateľka - ako rozpor či nedostatok. Tému dôkazného bremena sa postačujúcim spôsobom venoval v dôvodoch svojho rozsudku súd prvého stupňa; jeho závery, ktoré odvolací súd nespochybnil, niet dôvod označiť za arbitrárne. Samotnou správnosťou prijatých právnych záverov nižších súdov sa dovolací súd nezaoberal. Pri posudzovaní, či rozhodnutia nižších súdov sú (ne)preskúmateľné (teda či boli splnené parametre zákona na odôvodnenie rozsudku - § 157 ods. 2 O. s. p.), dovolací súd totiž neposudzuje správnosť prijatých právnych záverov nižších súdov. Za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že nižšie súdy neodôvodnili svoje rozhodnutie podľa predstáv či požiadaviek žalobkyne. Tým ale nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces...»

K námietke sťažovateľky, podľa ktorej sa krajský súd nezaoberal jej návrhom na prerušenie konania a požiadanie Súdneho dvora o rozhodnutie o predbežnej otázke, najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

«Neobstojí ani námietka žalobkyne, ktorou vytýkala odvolaciemu súdu, že opomenul jej návrh podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. na prerušenie konania a požiadanie Súdneho dvora Európskej únie o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ (pôvodný čl. 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva). Predovšetkým treba uviesť, že žalobkyňa v odvolaní upozornila odvolací súd na možnosť prerušenia konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v prípade, ak má pochybnosti o výklade komunitárneho práva, a tak podmienila návrh na prerušenie konania a požiadanie o rozhodnutie o predbežnej otázke. Dovolací súd zároveň dáva do pozornosti, že účastník konania podľa zákonnej úpravy nemá nárok na to, aby vnútroštátny súd prerušil konanie a predložil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru Európskej únie... Spomenuté konanie pred súdnym dvorom o predbežnej otázke má povahu osobitného nespоровého a medzitýmneho konania, v ktorom súdny dvor má právomoc vydať rozhodnutie o výklade zakladajúcich zmlúv Európskej únie, o platnosti a výklade aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Únie.

Zmyslom riešenia predbežnej otázky je zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, takéto konanie je postupom pôsobiacim v záujme integrácie a zachovania jednoty európskeho práva, pretože súdny dvor v ňom vydáva rozhodnutia o určitých čiastkových otázkach výkladu a platnosti komunitárneho práva, ktoré je potrebné pre rozhodnutie vnútroštátneho súdu vo veci samej. V prejudiciálnom konaní súdny dvor nerozhoduje o súlade vnútroštátneho práva s právom Európskej únie ani neaplikuje právo Európskej únie na konkrétne situácie v jednotlivých prípadoch. Cieľom prejudiciálneho konania je „pomôcť“ vnútroštátnemu súdu pri rozhodovaní vecí, na ktoré sa vzťahuje právo Európskej únie, a to všeobecným výkladom ustanovení práva Európskej únie, resp. posúdením platnosti relevantného právneho aktu Európskej únie. Ustanovenie § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ukladá súdu povinnosť prerušiť konanie vtedy, ak výklad o predbežnej otázke je nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej. Postup odvolacieho súdu, ktorý v tejto právnej veci neprerušil konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. a nepredložil predbežnú otázku na rozhodnutie o výklade súdnemu dvoru, však nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. a ani v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p., a to už len z toho dôvodu, že v danom prípade potreba takéhoto výkladu pre rozhodnutie vo veci samej chýbala.»

K námietke nesprávneho posúdenia veci odvolacím súdom najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

„Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p., nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby tvrdenia dovolateľky boli opodstatnené (dovolací súd ich

z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľkou vytykaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).“

K námietke nesprávneho vyhodnotenia vykonaných dôkazov najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že *„nesúhlas s vyhodnotením dôkazov súdom nie je spôsobilým dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. (k tomu porovnaj R 42/1993 a tiež ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napríklad rozsudok z 25. septembra 2008 sp. zn. 5 Cdo 258/2007). Neprípustnosť takého dôvodu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa dôkazy zásadne nevykonávajú (§ 243a ods. 2 O. s. p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané súdmi nižších stupňov.“*

Na základe citovanej argumentácie dospel dovolací súd k záveru, že *„nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z ustanovení § 238 O. s. p. a v dovolacom konaní nevyšlo najavo, že by konanie na súdoch nižších stupňov bolo postihnuté niektorou z vád uvedenou v § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.“*

Najvyšší súd v napadnutom uznesení pritom uviedol, že *„riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu“*.

V nadväznosti na citované ústavné súd zdôrazňuje, že skúmanie, či napadnuté súdne rozhodnutie je riadne odôvodnené, nie je len otázkou počtu argumentov uvedených

v odôvodnení, ale aj ich kvality. Toto hodnotenie takto v sebe inkorporuje aj aspekt právneho posúdenia veci samej, pretože dostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia súdu možno hodnotiť len vo vzťahu k predmetu konania a ku konkrétnym okolnostiam prípadu [sporným skutočnosťami, námietkam účastníkov konania a pod. (IV. ÚS 52/2014)]. Tento záver potvrdzuje aj konštatovanie najvyššieho súdu v napadnutom uznesení, podľa ktorého rozsudok odvolacieho súdu je riadne odôvodnený, ak je z neho zrejmé, „z ktorých dôkazov pri rozhodovaní vychádzali (odvolací súd aj prvostupňový súd, pozn.) aj ako vec – zistený skutkový stav – právne posúdili“. Dovolací súd tiež uviedol, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu „nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, keďže je založené na rovnakých dôvodoch, aké uviedol vo svojom rozsudku súd prvého stupňa, ktorý sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných zákonných ustanovení a nepoprel ich účel a význam“.

Na účely preskúmania ústavnej udržateľnosti záveru najvyššieho súdu o tom, že napadnutý rozsudok krajského súdu je riadne odôvodnený, vyjadreného v napadnutom uznesení ústavný súd považoval za potrebné posúdiť z ústavných hľadísk aj odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu sp. zn. 13 Co 289/2011 z 8. novembra 2011, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu ako súdu prvého stupňa v časti, v ktorej žalobu sťažovateľky zamietol.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia okresného súdu, v súlade s § 219 ods. 2 OSP poukázal na jeho odôvodnenie a na potvrdenie vecnej správnosti uviedol ďalšie dôvody:

«Platí, že v pracovnoprávných vzťahoch sa predpokladá, že k diskriminácii došlo (§ 11 ods. 2 zákona číslo 365/2004 Z. z...) a žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania. V súdnej veci diskriminácia pri „prístupe k zamestnaniu“ (§ 6 ods. 2 písm. a/ ADZ) pre „príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine“ (§ 2 ods. 1 ADZ) nebola preukázaná tak ako to v podrobnostiach vysvetľuje okresný súd. Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil.»

Pri preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ako odvolacieho súdu a argumentácie v ňom uvedenej ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane a je potrebné ich skúmať vo vzájomnej súvislosti (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09).

Z tohto dôvodu ústavný súd preskúmal aj odôvodnenie rozsudku okresného súdu sp. zn. 5 C 171/2010 z 8. augusta 2011, ktorý po podrobnom opise skutkového stavu a príslušných zákonných ustanovení interpretovaných v posudzovanej veci (§ 2 ods. 1 a 2, § 2a ods. 1, 2 a 8, § 6 ods. 1 a 2, § 11 ods. 1 a 2 antidiskriminačného zákona, § 6 ods. 2 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, § 13 ods. 1 a 2 a § 41 ods. 8 Zákonníka práce a § 62 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov) v relevantnej časti uviedol:

«Pri sporoch vychádzajúcich z antidiskriminačného zákona sa súd primárne musí zaoberať splnením podmienok uvedených v § 11 ods. 1, ods. 2 ADZ.

Paragraf 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona je premietnutím smernice Rady EÚ 2000/43/EC z 29. júna 2000 (Smernica Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa ustanovuje zásada rovnakého zaobchádzania medzi osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod do občianskeho súdneho konania Slovenskej republiky ohľadne dôkazného bremena v sporoch, kde osoby tvrdia, že voči nim došlo k priamej či nepriamej diskriminácii.

V prípade vnútroštátnych právnych úprav (bývalý § 13 ods. 7 Zákonníka práce a súčasný § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona) platí, že dôkazné bremeno neťaží len a výlučne žalovanú stranu, ale ťaží aj žalobcu. Žalobca musí prioritne uniesť dôkazné bremeno ohľadne skutočností, z ktorých možno odvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, resp. zásady rovnakého zaobchádzania. Žalobca musí tvrdiť a zároveň aj

predložiť také dôkazy (uniesť dôkazné bremeno), z ktorých možno dôvodne usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Súčasne musí tvrdiť, že pohnútkou diskriminačného konania je jeho rasa, či etnická príslušnosť (pôvod). Až následne sa presúva dôkazné bremeno na žalovanú stranu, ktorá má právo preukazovať svoje tvrdenia, že neporušila zásadu rovnakého zaobchádzania. Uvedenú postupnosť prechodu dôkazného bremena zo žalobcu na žalovaného je potrebné pokladať za zrejmu a nespornú. To, či žalobca v takomto spore unesie svoje dôkazné bremeno záleží od výpovednej hodnoty ním predložených dôkazných prostriedkov. Strana žalobcu je preto na prvom mieste povinná preukázať „zásah na prvý pohľad“ (prima facie), nepostačuje iba samotné tvrdenie žalobcu, či jeho vnútorné presvedčenie alebo vlastný pocit o takomto zásahu. Z uvedeného potom vyplýva, že predložené dôkazné prostriedky by mali mať takú výpovednú hodnotu, aby preukazovali existujúce objektívne okolnosti daného prípadu, pri ktorých bude možné už na prvý pohľad (prima facie) prijať záver o porušení zásady rovnakého zaobchádzania (t. j. o zásahu). Zároveň musí žalobca tvrdiť, že k nerovnakému zaobchádzaniu došlo v dôsledku pohnútky žalovaného o rasovej, či etnickej príslušnosti žalobcu; pohnútku (resp. motív) konania žalovaného žalobca nedokazuje. Ak žalobca nepreukáže, že s ním bolo zaobchádzané neobvyklým spôsobom, teda znevýhodňujúcim spôsobom (t. j. diskriminačne), nemôže byť v spore úspešný.

Na základe vyššie uvedeného je predovšetkým potrebné vyrovnať sa s otázkou čo je porušením zásady rovnakého zaobchádzania, teda čo sa rozumie znevýhodnením v porovnaní s inými osobami. Súd má za to, že týmto znevýhodnením nemôže byť bez ďalšieho iba rozhodnutie zamestnávateľa o tom, že určitý uchádzač o zamestnanie bol odmietnutý, zatiaľ čo iný zamestnanec bol prijatý. Takýmto výkladom by došlo až k príliš extenzívnemu chápaniu posunu dôkazného bremena na osobu, o ktorej sa tvrdí, že diskriminovala. Je totiž otázkou, či k presunu dôkazného bremena môže prísť pri akomkoľvek odlišnom zachádzaní medzi napríklad rómom a nerómom. Podľa súdu vedľa skutočnosti samotného rozdielného zaobchádzania je nutné, aby takéto zaobchádzanie na prvý pohľad vyvolávalo dojem, že k odlišnému zaobchádzaniu došlo práve z dôvodu zakázanej diskriminácie (v danej veci z dôvodu príslušnosti k rómskemu etniku).

Je zrejmé, že presun dôkazného bremena je iný v situáciách keď určité plnenie má byť poskytnuté komukoľvek bez ohľadu na jeho rasu, etnicitu alebo iné ďalšie zakázané dôvody (napríklad ak róm preukáže, že ako jediný z plne obsadenej reštaurácie nebol obslužený, pričom všetci ostatní hostia nerómovia obslužení boli a kde je teda zrejmé, že už samá skutočnosť rozdielneho zaobchádzania mala diskriminačný charakter) oproti prípadom keď určité situácie obnášajú už samé o sebe výber medzi celou škálou kandidátov; tu samotná skutočnosť, že bol vybraný niektorý z kandidátov bez pristúpenia ďalších relevantných okolností podozrivá nie je. Nemožno ani tvrdiť, že takéto rozhodnutie má znevýhodňujúci charakter, teda ak bude róm iba tvrdiť, že nebol prijatý na určité miesto, nemožno o tom hovoriť bez ďalšieho ako o tom, že s ním nebolo zaobchádzané obvyklým, teda neznevýhodňujúcim spôsobom.

Tak napríklad podľa britskej judikatúry, ktorá má s antidiskriminačnými spormi asi najväčšie skúsenosti v rámci Európy, samotná skutočnosť, že v konkurze nebola vybraná osoba určitej farby pleti ešte sama o sebe k presunu dôkazného bremena nestačí, ale k tejto skutočnosti musí pristúpiť ešte ďalší relevantný dôkaz (napríklad neférový priebeh konkurzu, horšia kvalifikácia prijatého uchádzača atď.), inými slovami povedané, ide o povinnosť žalobcu preukázať znevýhodňujúce zaobchádzanie pomocou porovnania s komparátorom, kde žalobca tvrdí, že bol s týmto komparátorom v porovnateľnej situácii, ale bolo s ním zaobchádzané znevýhodňujúcim spôsobom práve pre tvrdený diskriminačný dôvod.

Pre daný prípad to znamená, že v súlade s účelom § 11 ods. 2 ADZ je potrebné konštatovať, že tvrdením žalobkyne o tom, že napriek vyššej kvalifikácii ako mal prijatý uchádzač o zamestnanie jej žiadosti vyhovené nebolo, došlo k presunu dôkazného bremena na žalovaného. Zároveň súd prenesenie dôkazného bremena v danej veci považuje za hraničný prípad, kde v snahe zabezpečiť ochranu predpokladanú antidiskriminačnou legislatívou, tento prenos ešte uznal.

Následne potom v spore žalovaný môže uspieť iba vtedy, ak preukáže alebo z konania a vykonaných dôkazov vyplynie, že zásadu rovnakého zaobchádzania neporušil, teda že pohnútkou jeho konania nespočívala v tvrdenom diskriminačnom dôvode.»

Aplikujúc citované všeobecné východiská na vec sťažovateľky, okresný súd ďalej v odôvodnení svojho rozsudku sp. zn. 5 C 171/2010 z 8. augusta 2011 najmä uviedol:

«V danej veci je zrejmé, že prijatý uchádzač s úplným stredoškolským nepedagogickým vzdelaním mal na prvý pohľad nižšie vzdelanie ako je vysokoškolské pedagogické vzdelanie žalobkyne, čo bez znalostí ďalších okolností môže vzbudzovať dojem nerovnakého zaobchádzania, o ktorom žalobkyňa tvrdila, že sa udialo z dôvodu jej etnickej príslušnosti.

Je však faktom, že v prípade ak sa obsadzuje pracovné miesto, pre ktoré ako kvalifikačný predpoklad postačuje úplné stredoškolské vzdelanie nemožno to, že prijatý uchádzač má vzdelanie také a nie vysokoškolské chápať ako porušenie povinnosti zamestnávateľa. Uvedený záver vyplýva aj zo stanoviska MŠ SR zo dňa 20. 06. 2011, podľa ktorého právne predpisy neukladajú zamestnávateľovi povinnosť prijať do pracovného pomeru na miesto pedagogického zamestnanca uchádzača so získaným vyšším stupňom vzdelania...

Z konania ďalej vyplynulo, že okrem žiadosti o prijatie do zamestnania žalobkyne boli u zamestnávateľa (žalovaného) evidované ďalšie 3 žiadosti, či už na miesto učiteľa, vychovávateľa alebo všeobecne pedagogického pracovníka. Týmto žiadostiam taktiež vyhovené nebolo, pričom to boli žiadosti aj uchádzačov s vysokoškolským vzdelaním, prípadne s praxou v školstve a podľa priezvísk išlo o nerómov, ktorí by sa teda tiež mohli cítiť diskriminovaní z dôvodu neprijatia.

Zároveň, a to je pre konanie rozhodujúce, bolo preukázané, že žiadosť [REDAKOVANÉ] bola u žalovaného podaná a prísľub zamestnania jej bol daný pred doručením žiadosti žalobkyne, resp. ostatných uchádzačov.

Je teda zrejmé, že žalobkyňa nemôže otázku prijatia do zamestnania [REDAKOVANÉ] porovnávať so sebou, pretože a) o prijatí [REDAKOVANÉ] (resp. o prísľube jej zamestnania) sa rozhodlo už v čase, keď žiadosť žalobkyne žalovaný ešte nemal, b) stredoškolské vzdelanie [REDAKOVANÉ] túto z hľadiska finančnej únosnosti pre žalovaného „zvýhodňovalo“, pretože bola pre žalovaného pri splnení všetkých predpokladov stanovených právnymi predpismi lacnejším zamestnancom a c) žalovaný sa

rovnako zachoval aj voči ostatným trom vyššie spomenutým uchádzačom o zamestnanie a ich žiadostiam nevyhovel.

Ďalej v prospech žalovaného je aj to, že a) zamestnáva ako pedagogických zamestnancov aj príslušníkov rómskeho etnika, b) v roku 2006 mal záujem zamestnať aj žalobkyňu a c) na žiadosť žalobkyne zamestnal v roku 2006 jej sestru [REDACTED]. To, že pracovná zmluva [REDACTED] (sestry žalobkyne) nebola podľa jej tvrdení predĺžená preto, že sa jej musel doplácať plat, je iba ničím nepodloženou úvahou, keďže z dokazovania vyplynulo, že [REDACTED] o toto predĺženie ani nežiadala.

Súd sa ďalej pri riešení tejto veci opieral napríklad aj o judikatúru britského odvolacieho súdu v kauze *Barton v. Investec Securities Ltd* (2003), kde bolo vyslovené v súvislosti s výkladom vyššie citovanej smernice, že po presunutí dôkazného bremena k preukázaniu, že nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania postačí, aby žalovaný zamestnávateľ preukázal, že je pravdepodobnejšie, že k diskriminácii nedošlo ako že k nej došlo. Musí byť teda pravdepodobné, že diskriminačný faktor nehral pri rozhodovaní zamestnávateľa žiadnu úlohu a že jeho rozhodnutie bolo založené na dôvodoch nemajúcich s diskrimináciou nič spoločné...

V antidiskriminačných sporoch britské súdy teda akceptujú, že nie je na nich, aby nahrádzovali svojou právnou argumentáciou rozhodovacie úvahy zamestnávateľa, eventuálne, aby sa mu snažili vnútiť takú stratégiu výberu zamestnancov, ktorá je (z pohľadu súdu) jedine objektívna a vylučujúca akúkoľvek pochybnosť o diskriminácii. Súdy musia rešpektovať úsudok zamestnávateľa a poskytnúť mu istú mieru uváženia.

Pre daný prípad to znamená, že [REDACTED] bola prijatím do zamestnania v bežnom slova zmysle zvýhodnená oproti ostatným uchádzačom (už len preto, že títo prácu u žalovaného nezískali). Je však zrejmé, že k príslubu zamestnania formou predbežnej pracovnej zmluvy došlo v čase, keď žalovaný iné žiadosti o prijatie do zamestnania nemal a pri vhodnosti tohto kandidáta teda nebol dôvod si ho nejakým spôsobom „nerezervovať“ a spoliehať sa na to, že tento si do času predpokladaného nástupu k žalovanému inú prácu nenájde, prípadne že sa objavia ďalší, možno vhodnejší uchádzači o zamestnanie.

Pre konanie je ďalej bez významu, či tzv. predbežná pracovná zmluva uzavretá s [REDACTED] bola alebo nebola platná... Rozhodujúce je, že vo vedomí žalovaného

existovala či už právna alebo morálna povinnosť ako aj záujem zamestnať [REDAKOVANÉ]
z dôvodu dania prísľubu zamestnania.

Pokiaľ sa žalobkyňa odvoláva na § 2a ods. 8 ADZ, tak je na prvý pohľad zrejmé, že u nej nešlo o neoprávnený postih, pretože neprijatie žalobkyne do zamestnania nesúviselo s domáhaním sa právnej ochrany pred diskrimináciou vo svojom mene alebo v mene inej osoby (písm. a/ - zo strany žalobkyne nebolo ani len tvrdené, že konanie žalovaného súvisí s domáhaním sa ochrany pred diskrimináciou v inej veci), nesúviselo s podaním svedeckej výpovede, vysvetlenia alebo s inou účasťou tejto osoby v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania (písm. b/ - splnenie uvedených skutočností nebolo zo strany žalobkyne ani tvrdené), nesúviselo so sťažnosťou namietajúcou porušenie zásady rovnakého zaobchádzania (písm. c/ - splnenie uvedenej skutočnosti nebolo zo strany žalobkyne ani tvrdené).

Pokiaľ žalobkyňa tvrdený neoprávnený postih dáva do súvisu so žiadosťou jej sestry o doplatenie platu z dôvodu nesprávneho platového zaradenia, tak tu súd uvádza, že ani samotná [REDAKOVANÉ] ani len netvrdila, že jej nesprávne platové zaradenie bolo výsledkom diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu.»

Sumarizujúc svoje závery, okresný súd v rozsudku sp. zn. 5 C 171/2010 z 8. augusta 2011 tiež uviedol:

„Na záver súd uvádza, že ADZ v § 6 ods. 2 písm. a) hovorí, že zásada rovnakého zaobchádzania sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi v oblasti prístupu k zamestnaniu vrátane požiadaviek pri prijímaní do zamestnania a podmienok a spôsobu uskutočňovania výberu do zamestnania. Touto formuláciou sa zdôrazňuje, že o diskrimináciu v prezentovanej oblasti môže ísť len vtedy, ak je namietaná v súvislosti s uplatňovaním niektorého práva alebo výkonu povinnosti, ktoré vyplývajú z osobitných zákonov. Účelom takejto formulácie je jasne a jednoznačne stanoviť, že nie všetky situácie, v rámci ktorých dochádza k odlišnému zaobchádzaniu s konkrétnymi osobami, aj keď k nemu dochádza v rámci ich pracovnoprávných vzťahov, je možné charakterizovať ako diskriminačné a protiprávne. Najširšiu ochranu pred diskrimináciou pri predzmluvných vzťahoch predstavuje § 41 ods. 8 ZP.

Súd má tiež za to, že právny nárok na prijatie do zamestnania z dôvodu splňania predpokladov vyžadovaných na konkrétne pracovné miesto, tak ako to prezentuje žalobkyňa, jej zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva.

Pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, tak zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v § 14 ods. 1 uvádza, že právo na prístup k zamestnaniu je právo občana, ktorý chce pracovať, môže pracovať a hľadá zamestnanie, na služby podľa tohto zákona zamerané na pomoc a podporu uľahčenia jeho vstupu na trh práce vrátane pomoci a podpory vstupu a zotrvania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie na trhu práce najmenej počas obdobia šiestich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov.

Pre prijatie za vychovávateľa zákon nepredpisuje vykonanie výberového konania a ani nijak neupravuje ako má zamestnávateľ postupovať. Takouto normou nie je ani § 41 ods. 8 Zákonníka práce alebo § 62 zákona č. 5/2004 Z. z. (tie sa v podstate týkajú iba otázok vyžadovania informácií od uchádzača o zamestnanie a kritérií na výber zamestnanca) a ani § 6 ods. 2 zákona o výkone práce vo verejnom záujme, ktorý obsahuje iba všeobecnú formuláciu, že zamestnávateľ rozhodne o obsadení voľného pracovného miesta na základe posúdenia vhodnosti jednotlivých uchádzačov z hľadiska ich znalostí a schopností na výkon práce vo verejnom záujme. Zároveň nebolo preukázané, že výber stredoškolačky [REDAKOVANÉ], resp. presnejšie nevyhovenie žiadosti o prijatie žalobkyne bolo v rozpore s dovtedajšou praxou žalovaného pri prijímaní zamestnancov.

Na základe vyššie uvedených dôvodov má súd za to, že nárok uplatnený žalobou nie je daný a preto žalobu zamietol. Keďže nebol daný základ nároku, súd logicky zároveň zamietol návrhy na dokazovanie ohľadom jeho výšky v časti požiadavky o zaplatenie nemajetkovej ujmy.“

Vychádzajúc predovšetkým z citovaného, ústavný súd po oboznámení sa so všetkými rozhodnutiami všeobecných súdov, ktoré boli vo veci sťažovateľky vydané, konštatuje, že záver najvyššieho súdu, podľa ktorého napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odvolací súd neodňal sťažovateľke možnosť konať pred súdom z dôvodu, že svoj rozsudok náležite neodôvodnil, nie je arbitrárny. Najvyšší súd svoj právny záver v napadnutom uznesení primerane odôvodnil, preto ho nemožno považovať

za zjavne neodôvodnený a podľa názoru ústavného súdu je z ústavného hľadiska udržateľný a akceptovateľný. K právnemu záveru, ktorý najvyšší súd v napadnutom uznesení vyslovil, dospel ústavne konformnou interpretáciou a aplikáciou príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už konštantne uvádza, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom alebo trestnoprávnom konaní, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu zo 14. novembra 2013. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom prípade neexistujú také skutočnosti, ktoré by signalizovali reálnu možnosť vysloviť porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu zo 14. novembra 2013 v časti odmietnutia dovolania po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o náhrade trov dovolacieho konania

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 13/2012 zo 14. novembra 2013, ktorým ju zaviazal zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania v sume 118,70 € k rukám jej právneho zástupcu.

Sťažovateľka argumentuje tým, že *„v jej prípade boli aj v dovolacom konaní splnené predpoklady na rozhodnutie podľa § 150 ods. 1 OSP, čomu dovolací súd nevenoval dostatočnú pozornosť“*.

Podľa § 142 ods. 1 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa § 224 ods. 1 OSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvého stupňa platia i pre odvolacie konanie. Podľa § 243b ods. 5 OSP ustanovenie § 224 ods. 1 platí pre konanie na dovolacom súde obdobne.

Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je teda *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997). Právo na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09). Vychádza pritom z toho, že je v zásade vo výlučnej právomoci všeobecných súdov posúdiť mieru úspechu strán podľa čl. 142 ods. 2 OSP a na základe toho rozhodnúť o ich pomernom rozdelení alebo vyslovení, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu trov právo. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

Ustanovenie § 150 ods. 1 OSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia celkom alebo sčasti nepriznal náhradu trov konania alebo plnú náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorému inak patrí ich náhrada. Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia môžu byť len okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré zákon (Občiansky súdny poriadok) neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor pre voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, treba prihliadnuť najmä na osobné, zárobkové, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov, a to na obidvoch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov. Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá nepriznanie náhrady trov konania úspešnému

účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 142 ods. 1 OSP).

Dovolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia v súvislosti s rozhodnutím o trovách konania dospel k záveru, že „v dovolacom konaní procesne úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1a § 142 ods. 1 O. s. p.).

Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení do 30. júna 2013 základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

V konkrétnej veci ide o spor podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých predpisov, v ktorom sa žalobkyňa domáhala od žalovanej ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 €. Aj v takomto spore ide o príslušné imateriálne hodnoty, ktoré vyjadriť v peniazoch nie je možné (najmä dôstojnosť, spoločenskú vážnosť alebo spoločenské uplatnenie), a žalobkyňa uplatňuje podľa cit. zákona (§ 9) právne prostriedky, kde je zjavná zhoda s tými, aké sú v spore o ochranu osobnosti (§ 13 Občianskeho zákonníka). Chýba racionálny dôvod, pre ktorý by práve tento druh veci nemal byť určujúcim pri stanovení tarifnej hodnoty aj v tomto prípade, t. j. treba aj tu /obdobne/ aplikovať § 10 ods. 8 vyhlášky. Podľa tohto ustanovenia vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva je tarifnou hodnotou 1000 eur, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy, a 2000 eur, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy. Tarifnou hodnotou je tak 2000 eur a podľa tejto hodnoty sa určí (stanoví) základná sadzba tarifnej odmeny advokáta.

Žalovaná náhradu trov dovolacieho konania uplatnila a ich výšku vyčíslila. Dovolací súd v zhode s doterajšou praxou vzal zreteľ k tomu, že právny zástupca žalovanej zastupoval túto účastníčku už v konaní pred obomi nižšími stupňami súdov. Žalovanej preto priznal

náhradu trov dovolacieho konania iba za úkon právnej služby advokáta, ktorý poskytol vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu z 25. januára 2012. Za jeden úkon právnej služby s tarifnou hodnotou 2000 € je podľa § 10 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny 91,29 €. Pretože úkon advokáta žalovanej v dovolacom konaní je vyjadrením k dovolaniu vo veci samej, odmena za tento úkon patrí podľa § 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny. K tejto odmene (91,29 €) priznal dovolací súd podľa § 16 ods. 3 vyhlášky sumu 7,63 € ako náhradu výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné, pričom odmenu a uvedenú náhradu zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, ktorá činí 19,78 €. Spolu takto náhrada trov dovolacieho konania za právne zastúpenie žalovanej predstavuje 118,70 € (91,29 + 7,63 + 19,78).“.

Citovanú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemožno považovať podľa názoru ústavného súdu za odporujúcu základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd vo svojej judikatúre už viackrát uviedol, že odôvodnenie výroku o trovách konania treba posudzovať v kontexte celého rozhodnutia (I. ÚS 230/04, III. ÚS 53/06). Ak najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia akcentoval najmä to, že podľa záverov, ku ktorým dospel, vzniklo procesne úspešnej účastníčke – žalovanej právo na náhradu trov konania spočívajúcich v náhrade trov jej právnej zastúpenia, tak ide o argumentáciu, ktorá je v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci ústavne akceptovateľná.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že medzi výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o trovách konania a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že mohlo dôjsť k jeho porušeniu. Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

4. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

K porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru malo podľa tvrdenia sťažovateľky dôjsť tým, že súdy jej neposkytli účinnú právnu ochranu, nedostatočne bola implementovaná legislatíva a štát nezabezpečil efektívne zjednanie nápravy v súdnom konaní.

Ako už bolo uvedené vo vzťahu k časti sťažnosti sťažovateľky týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vysloviť porušenie týchto práv, a preto vyhodnotil argumentáciu najvyššieho súdu ako ústavne konformnú.

Sťažovateľka mala k dispozícii antidiskriminačnú žalobu, ktorú považuje ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci za účinný prostriedok nápravy v zmysle čl. 13 dohovoru. Rozhodnutie prvostupňového súdu podliehalo prieskumu odvolacím súdom, ktorý odvolanie sťažovateľky meritórne a riadne prerokoval. Sťažovateľka preto nielenže mala k dispozícii účinný prostriedok nápravy, tento i riadne využila. To, že sťažovateľke nebola poskytnutá v súdnom konaní ochrana podľa jej predstáv (sťažovateľka podala v danej veci aj dovolanie, ktoré však dovolací súd odmietol ako neprípustné, keď konštatoval, že v jej veci nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom), nemôže viesť k záveru o tom, že bolo porušené jej právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že účinný prostriedok nápravy jej bol odňatý „*nedostatočnou implementáciou legislatívy*“, ústavný súd zdôrazňuje, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy takúto námietku nie je oprávnený preskúmať, keďže tvorí predmet konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy (konanie o súlade právnych predpisov). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej uvádza, že „každé konanie možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh

oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom a na základe jeho vlastného rozhodnutia. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom“ (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07). Z citovaného okrem iného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľky. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd (porovnaj IV. ÚS 50/2010).

Nad rámec už uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka navyše svoje tvrdenie o porušení čl. 13 dohovoru dostatočne neodôvodnila. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú.

5. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru v spojení s čl. 6, čl. 8 a čl. 13 dohovoru a čl. 5 písm. e) a čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení diskriminácie v súlade so základnými povinnosťami vyhlásenými v čl. 2 tohto dohovoru sa zmluvné štáty zaväzujú, že zakážu a odstránia rasovú diskrimináciu vo všetkých jej formách a že zaručia právo každého na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farba pleti, národnostného alebo etnického pôvodu, najmä potom pri používaní... hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, najmä práva na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky, na ochranu proti nezamestnanosti, na rovnaký plat za rovnakú prácu a na spravodlivú a uspokojivú odmenu za prácu...

Podľa čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie zmluvné štáty zabezpečia prostredníctvom príslušných vnútroštátnych súdov a iných štátnych orgánov všetkým osobám podliehajúcim ich jurisdikcii účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie, ktoré v rozpore s týmto dohovorom porušujú ich ľudské práva a základné slobody, ako aj právo žiadať na týchto súdoch spravodlivú a primeranú náhradu za akúkoľvek škodu, ktorú v dôsledku takej diskriminácie utrpeli.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu ustanovenia čl. 12 ods. 2 ústavy, čl. 14 dohovoru v spojení s čl. 6, čl. 8 a čl. 13 dohovoru a čl. 5 písm. e) a čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie majú charakter ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto ustanovenia ústavy (dohovoru, dohovoru o odstránení diskriminácie) sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný súd nedospel k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľky, neexistuje ani

dôvod na vyslovenie porušenia týchto ustanovení ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol pri predbežnom prerokovaní aj túto časť sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

6. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru a tiež základného práva podľa čl. 35 ods. 3 ústavy

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany zdravia a slobôd iných.

Podľa čl. 35 ods. 3 ústavy majú občania právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky stanoví zákon.

Ústavný súd v doterajšej judikatúre už mnohokrát vyslovil, že absencia porušenia ústavnoprosných princípov v napadnutých rozhodnutiach všeobecných súdov, ako aj postupoch, ktoré predchádzali ich vydaniu, v zásade vylučuje založenie ich sekundárnej zodpovednosti základných práv a slobôd hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré patria aj

sťažovateľkou označené základné práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy (m. m. IV. ÚS 116/05) a práva podľa čl. 8 dohovoru a tiež základné právo podľa čl. 35 ods. 3 ústavy. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) aj naďalej zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv, práv a slobôd hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, prípadne z čl. 6 dohovoru. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštitúciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takýmto postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 19 ods. 2, čl. 35 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 13/2012 zo 14. novembra 2013 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti v celom rozsahu, ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky, pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2015